

Э. Джонсон-Холубек ; пер. с англ. З. С. Замчук. – СПб. : Экономическая школа, 2001. – 256 с.

3. Китайгородская Г. А. Методика интенсивного обучения иностранному языку / Г. А. Китайгородская, В. А. Бухбиндер. – К. : Освіта, 1988. – 279 с.

4. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе. Анализ зарубежного опыта / М. В. Кларин. – М. : Знание, 1989. – 80 с.

5. Меняйленко А. С. Новые информационные технологии обучения и “законы” сохранения в педагогике / А. С. Меняйленко, А. Т. Проказа // *Нові педагогічні технології в контексті сучасних концепцій змісту освіти.* – Луганськ, 1998. – С. 214 – 215.

6. Сердюков П. И. Методические аспекты компьютеризированного обучения иностранным языкам / П. И. Сердюков // *Инозем. мови.* – 1995. – № 3 – 4. – С. 54 – 57.

7. Сердюков П. И. Теоретичні основи навчання іноземних мов у мовному вузі з використанням інформаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.02 / П. И. Сердюков. – К., 1997. – 32 с.

8. Національна доктрина розвитку освіти // *Освіта України.* – 2002. – № 33. – 23 квіт. – С. 4

Анотація

У статті розглядаються основні проблеми застосування мультимедійних технологій в освітньому процесі у ВНЗ. Відзначається вплив інформаційних технологій у цілому і мультимедійних зокрема на освітній процес. Характеризуються можливі шляхи оптимізації процесів впровадження мультимедіа в навчальний процес на основі інформаційної системи вищого навчального закладу.

Ключові слова: мультимедійні технології, навчальний процес, педагогічні методи, іншомовні компетенції.

Аннотация

В статье рассматриваются основные проблемы применения мультимедийных технологий в образовательном процессе в ВУЗе. Отмечается влияние информационных технологий в целом и мультимедийных в частности на образовательный процесс. Характеризуются возможные пути оптимизации процессов внедрения мультимедиа в учебный процесс на основе информационной системы высшего учебного заведения.

Ключевые слова: мультимедийные технологии, учебный процесс, педагогические методы, иноязычные компетенции.

Summary

The paper deals with the problem of multimedia technologies implementation into educational process of higher education. Insufficient influence of information technologies, on the whole, and the multimedia ones, in particular, on the educational process is noted. The possible ways of optimization of multimedia technologies implementation into educational process on the basis of the information system of a higher education institute is investigated.

Key words: multimedia technologies, educational process, pedagogic methods, foreign language competence.

УДК 37.037-057.4:81'276

Г. Д. Кондрацька,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка)

СУПЕРЕЧНОСТІ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЕВОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Постановка проблеми. Для ефективного розвитку галузі знань фізичне виховання необхідним є вивчення суперечностей щодо формування комунікативно-мовленнєвої культури фахівців фізичного виховання, зокрема системи “Я-Ти”, в якій комунікація здебільшого проявляється в психологічно-особистісному вимірі.

Аналіз літературних джерел та публікацій. Ґрунтовному тлумаченню особливостей комунікації сучасного людства присвячена філософська концепція Ю. Хабермаса, котра є теорією комунікативного досягнення взаєморозуміння [10].

Інший авторитетний дослідник комунікативної теорії К. Апель вважає, що визначальним принципом, на підставі якого можна інтегрувати людей у “комунікативну спільноту”, є відповідальність. Запропонована ним “етика відповідальності” базується на положенні про відповідальність як діалогічний принцип, що виходить з факту існування людей у світі поруч одним з одним і один для іншого. Великі сподівання в цьому відношенні покладаються на нову “макроетику”, засновану на почутті власної відповідальності [2].

М. Бубер стверджує, що тільки в діалозі “Я” і “Ти” людина знаходить власну сутність, вбираючи в себе загальнолюдське шляхом співвідношення себе з іншими людьми [5].

Б. Ананьев вважає, що особистість – це суспільний індивід, об’єкт та суб’єкт історичного процесу. Важливо вивчити зв’язок між інтеріндивідуальною структурою того соціального цілого, до якого належить особистість, та інтраіндивідуальною структурою самої особистості. Саме різноманітність зв’язків із суспільством визначає інтраіндивідуальну структуру особистості, організацію особистісних властивостей та її внутрішній світ [1].

Л. Виготський у межах теорії виділяє три основних закони розвитку особистості. Перший закон стосується розвитку і побудови вищих психічних функцій, які є основним ядром особистості. Цей період в онтогенезі відповідає процесові історичного розвитку людської поведінки, вдосконалення існуючих форм і засобів мислення та вироблення нових, що спирається на мову чи або іншу систему знаків [6].

С. Рубінштейн покладає в основу своєї теорії принцип детермінізму і єдності свідомості та діяльності. Особистість виявляється і формується у взаємодії з навколишнім середовищем, тому таке велике значення для розуміння особистості має комунікативна діяльність [8].

І. Цимбалюк вважає, що для успішного здійснення комунікативної діяльності потрібні відповідні здібності (як і для будь-якої іншої діяльності), які забезпечують її результативність і ефективність. Такими виступають: уміння особистості доцільно взаємодіяти на своєму рівні вихованості, розвитку, на основі гуманістичних особистісних якостей (товарищескості, щирості, такту, емпатії, рефлексії і т.п.) з урахуванням комунікативних можливостей співбесідника [11].

Разом із зовнішньою характеристикою комунікативної діяльності існує її внутрішня, психологічна характеристика. Як вважає І.Бех, це виявляється в соціальній та індивідуально-особистісній репрезентативності цього процесу. Соціальна репрезентативність комунікативної діяльності означає, що вона може відбуватися лише в конкретній реальній ситуації. Індивідуально-особистісна репрезентативність виявляється в індивідуально-особистісних особливостях тих, хто спілкується. На думку ученого, можна вирізнити такі структурні компоненти комунікативної діяльності [3]:

а) предмет спілкування – це інша людина, партнер по спілкуванню як

суб'єкт;

б) потреба в спілкуванні – прагнення людини до пізнання й оцінки інших людей, а через них і з їхньою допомогою – до самопізнання, самооцінки;

в) комунікативні мотиви – це те, заради чого здійснюється спілкування;

г) дії спілкування – це одиниці комунікативної діяльності;

д) завдання спілкування – це та мета, для досягнення якої в конкретній комунікативній ситуації спрямовані різноманітні дії, що здійснюються в процесі спілкування;

е) засоби спілкування – це ті операції, за допомогою яких здійснюються дії спілкування;

ж) продукт спілкування – це результат матеріального і духовного характеру спілкування.

Разом із тим, Г. Костюк вважає, що особистість являє собою діалектичну єдність різноманітних та взаємопов'язаних процесів і властивостей. Як система, що себе регулює та вдосконалює, вона характеризується єдністю протилежних тенденцій і процесів – інтеріоризації та екстеріоризації, диференціації та інтеграції, потягом до спілкування та усвідомлення, відокремлення тощо [9].

Концепція розвивального навчання Ельконіна-Давидова спрямована передусім на розвиток творчості як основи особистості. Багато її положень підтверджено в процесі експериментів, які тривають і нині. На думку автора, особистісно-розвивальне навчання як новий спосіб у педагогічній практиці і науці, що поступово замінює пояснювально-ілюстративний спосіб, характеризується такими особливостями: врахування і використання закономірностей розвитку, пристосування до рівня і особливостей індивіда; зорієнтованість педагогічного впливу на випередження, стимулювання, спрямування і прискорення розвитку успадкованих задатків особистості; ставлення до дитини як до повноцінного суб'єкта діяльності; спрямованість на розвиток усієї сукупності якостей особистості; здійснення навчання у зоні найближчого розвитку дитини; побудова змісту навчання за логікою теоретичного мислення (провідна роль теоретичних знань, узагальнень, дедукція, змістова рефлексія); здійснення навчання як цілеспрямованої навчальної діяльності, в якій дитина свідомо ставить цілі і завдання самозмінюватися і творчо їх досягати; здійснення навчання на основі розв'язання навчальних завдань; колективна діяльність, діалог-полілог, ділове спілкування дітей; оцінювання результатів з огляду на суб'єктивні можливості учнів [7].

Проаналізувавши думки, погляди та доведення вище згаданих науковців, можна констатувати, що професійно-мовленнєва культура фахівця зможе формуватися лише завдяки врахуванню соціально-філософських і психологічних передумов, які є основою сучасної освіти.

Мета дослідження – розкрити суперечності для розвитку комунікативно-мовленнєвої культури фахівців фізичного виховання.

Результати дослідження. На думку дослідників Н. Бутенко, М. Філоненко, спілкування є центральною категорією і проблемою соціальної психології як науки і розглядається нею всебічно: як потреба й

умова життя людини; як взаємодія і взаємовплив, як своєрідний обмін відносинами; як співпереживання; як взаємне пізнання і діяльність.

На думку науковців, спілкування – це багатогранний процес, що реалізується в різноманітних формах і вивчається різними науками (філософією, психологією, соціологією, педагогікою). Цей процес містить: розвиток суспільства і суспільних відносин; формування і розвиток особистості; соціалізацію особистості; створення і розвиток суспільних способів взаємодії людей; соціально-психологічну адаптацію людей; обмін емоціями; навчання, передачу вмінь і навичок; обмін інформацією; обмін діяльністю; формування ставлення до себе, інших людей і суспільства в цілому [5].

Спілкування можна охарактеризувати як специфічну міжособистісну взаємодію людей як членів суспільства, представників певних соціальних груп, що здійснюється на основі відображення соціальної дійсності [12].

Спілкування можна визначити як найбільш широку категорію для позначення усіх видів комунікативних, інформаційних та інших контактів людей, включаючи прості форми взаємодії, наприклад, присутність.

Спілкування опосередковується системою суспільних відносин і є їх персоніфікованою особистісною формою прояву, важлива складова соціального буття людини як суспільної істоти, джерело її життєдіяльності, умова формування як суспільства, так і особистості. Людина не може існувати поза спілкуванням, оскільки потреба в ньому – одна з базових для суспільного індивіда [1].

Н. Бутенко розкриває основні положення теорії спілкування, його види, техніки і прийоми. Автором запропоновані конкретні рекомендації щодо оптимізації педагогічного та управлінського спілкування на підставі вдосконалення комунікативних умінь. Дослідником доведено, що спілкування є соціально-психологічною проблемою в процесі навчання студентів у ВНЗ [4].

Дифініція “комунікативна культура” розглядають:

О. Гаврилюк акцентує увагу на формування комунікативної культури майбутніх учителів засобами позааудиторної роботи; розкриває поняття “комунікативна культура”, визначає її структуру, сутність та зміст [7];

Н. Бутенко трактує культуру спілкування як основну загальнолюдську норму моральності. Автором виділено три найважливіші правила, що характеризують сучасні норми спілкування. По-перше, сформульоване ще стародавніми римлянами правило “договори повинні виконуватися”, широко відоме, як принцип взаємин між державами, на якому базується міжнародне право. Так само цей принцип є необхідною нормою будь-якого людського спілкування. Тут варто мати на увазі не тільки домовленості в буквальному значенні слова, але і будь-які заяви, що мають підкріплюватися відповідними діями і вчинками. Іншою загальнолюдською нормою спілкування є визнання людини найвищою цінністю. До третьої загальнолюдської основи культури спілкування може бути віднесено взятє з Євангелія так зване золоте правило моральності. Його зміст зводиться до вимоги: “поводься стосовно інших так, як ти хотів би, щоб вони поводитися з тобою” [4].

На думку М. Філоненко, для формування комунікативної культури фахівців варто брати до уваги такі компоненти: зовнішню та внутрішню техніку спілкування, що включає складові – пантоміміка, міміка, ораторська

майстерність, емоційність, експресивність, етика і естетика [12].

Ознайомлення з результатами теоретичних напрацювань учених і практичним досвідом підготовки студентів на факультетах фізичного виховання у вищих навчальних закладах до майбутньої професійної діяльності дало змогу виявити низку суперечностей:

– між тенденціями формування комунікації й обмеженим рівнем знань людини щодо її здійснення;

– між концептуальними засадами розвитку освіти й розбіжністю в методології, теорії й практиці ВНЗ;

– між потребою в компетентних фахівцях, які мають високий рівень професійно-мовленнєвої культури спілкування, й реальним рівнем підготовки до неї майбутніх фахівців;

– між необхідністю розгляду культури спілкування як цілісного феномена і неузгодженістю завдань, функцій, засобів змісту фізкультурної освіти;

– між традиційним підходом до змісту, що обмежує підготовку фахівців на функціональному рівні, й переходом до системно-цілісних, міждисциплінарних, змістовних, компетентнісних структур, здатних забезпечити не тільки когнітивні, а й ціннісно-мотиваційні, особистісно-поведінкові, рефлексивні складники змісту;

– між існуючими в сучасному освітньому процесі формувальних методик і технологій та необхідністю посилення поінформованості в прогнозуванні, проектуванні, діалогічності, особистісно-творчих ініціативах під час навчально-виховного процесу.

Усунення зазначених суперечностей потребує переосмислення теоретико-методологічних засад та концептуальних підходів до підготовки вчителя, здатного до вирішення сучасних проблем комунікації, визначення мети, змісту, технологій навчання, завдань професійної комунікативної підготовки майбутніх учителів відповідно до вимог особистісно-орієнтованої парадигми освіти.

Підсумовуючи вищезгадане, зазначимо, що актуальність дослідження зумовлена, з одного боку, об'єктивними потребами суспільства у висококваліфікованих викладачах, здатних передусім сформувати в учнів потребу і необхідність занять фізичними вправами, з іншого – відсутність науково-обґрунтованої теорії та навчально-методичного підходу в формуванні комунікативної культури майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту зумовлює необхідність розробки нової технології навчання.

Висновки та перспективи досліджень. Особливості реалізації і формування професійно-мовленнєвої культури спілкування майбутнього фахівця фізичного виховання пов'язано з індивідуально-творчими, психофізичними і віковими характеристиками, які склалися відповідно до соціального розвитку особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания [Текст] / Б. Г. Ананьев; Ин-т психологии РАН. – М. : Наука, 2000. – 351 с.
2. Апель К.-О. Бамбергские лекции / К.-О.Апель // Философия без границ : сб. ст.: В 2 ч. / под ред. В. В. Миронова. – М. : Издатель Воробьев А. В., 2001.
3. Бех І. Д. Освітньо-виховний процес як соціокультурне явище / І. Д. Бех // Развитие

сучасної освіти: освітологічні наголоси : наук. пр. [за матер. 1-ї Всеукр. наук-практ. конф. "Освітлогія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти"] / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, НАПН України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – С. 34–53.

4. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні : підручник / Н.Ю.Бутенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 383 с.

5. Бубер М. Изреченное слово (пер. [А. Н. Портнов](#)) / М.Бубер // [Личность. Культура. Общество](#). – 2008. – Вып. 2 (41). – С. 19–27.

6. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л.С. Выготский. – М., 1991. – С.389.

7. Гаврилюк О. О. Формування комунікативної культури майбутніх учителів засобами позааудиторної роботи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. О. Гаврилюк. – Кривий Ріг, 2007. – 22 с.

8. *Рубинштейн С.* Проблема учителя : учеб. пособ. / С.Рубинштейн. – М., 2004.

9. Костюк Г. С. Движущие силы развития и воспитания / Г.С. Костюк // Хрестоматия по педагогике. – М., 1976. – С. 55-61.

10. Хабермас Ю. Теория коммуникативного действия. Сводный реферат / Ю.Хабермас // Современная западная теоретическая социология. – М., 1992. – Вып. 1. – С. 57-101.

11. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб. / І. Цимбалюк. – К., 2004.

12. Філоненко М. Ф. Психологія спілкування : підручник / М. Ф. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 224с.

Анотація

В статті розкрито суперечності розвитку комунікативно-мовленнєвої культури фахівців фізичного виховання. Описано та обґрунтовано результати дослідження рівня комунікативно-мовленнєвої культури фахівців з фізичного виховання, суперечності розвитку комунікативно-мовленнєвої культури фахівців фізичного виховання.

Ключові слова: комунікативно-мовленнєва культура, професійна успішність, фахівець, фізична культура.

Аннотация

В статье раскрыто противоречия развития коммуникативно-речевой культуры специалистов физического воспитания. Описаны и обоснованы результаты исследования уровня коммуникативно-речевой культуры специалистов физической воспитания, противоречия развития коммуникативно-речевой культуры специалистов физического воспитания.

Ключевые слова: коммуникативно-речевая культура, профессиональная успешность, специалист, физическая культура.

Summary

The article discloses the contradictions of communicatively-speech culture of physical training specialists.

Key words: communicative-speech culture, professional success, professional, physical culture.

УДК 658.512.2

В. О. Корсунський,
кандидат педагогічних наук
(Дніпропетровський національний
університет ім. О. Гончара)

МЕТОД ПРОСТОРОВО-ГРАФІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ ОСНОВАМ ФОРМОТВОРЕННЯ

Постановка проблеми. Пошук нових шляхів ефективного навчання в конструкторській підготовці майбутніх фахівців з дизайну пов'язаний з цілою низкою проблемних (пошукових) рішень у формуванні знань з технічної естетики, графічних зображень, технічного малюнка, проектуванні. Зв'язок художньої діяльності з політехнічними дисциплінами дає змогу